Gyógyszerészet 58. 438-440. 2014.

A feladatról és a pillanatról

Dévay Attila

„Légy vidám és tedd a jót,
a verebeket meg hagyd csiripelni.”
(Don Bosco)

A szerző írásában azokat a tapasztalatokat, szakmai és emberi tanulságokat foglalja össze, amelyeket egy új gyógyszerészeti intézet létrehozásakor szerzett.

Soha nem gondoltam volna, hogy életem egy fontos időszaka a pécsi egyetemmel kapcsolódik össze. Ebben az évben, amikor ezeket a sorokat írom, a pécsi gyógyszerészképzés már új korszakába érkezett. Rókus utcai épületünk, oktatási és kutatási tevékenységünk központi helye szépen alakul, újabb intézetekkel gyarapodtunk, és hamarosan talán karrá válhatunk. A fejlődés egyértelmű, az eredmények láthatóak, különösen azok számára, akik az elejétől részesei ennek az alig több mint tízéves erőfeszítésnek, folyamatnak, igyekezetnek. Persze maradtak hiányosságok, megoldatlan kérdések (vagy időközben alakultak ki), de ezekről most ne beszéljünk. Az alapítás történései könnyen feledésbe merülhetnek, ha nem jegyezzük fel tanulságait, fontosabb eseményeit. A megoldandó feladatok, a váratlan, sokszor lehetetlennek tűnő kihívások sora pontosan már fel sem idézhető, de a lényeg, hogy van, megteremtettük, létrehoztuk.

Egyedül, önszántamból, a lehetőségeket tekintve lényegében csaknem a nulláról kezdtem a nagy vállalkozásba. Egy kényelmesebb, kevésbé kockázatos és jövedelmezőbb feladat vállalása helyett választottam ezt az utat, de be kell vallanom, belső késztetés, személyes okom is volt rá, amikor elvállaltam a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karán alapuló Gyógyszerésztudományi Szak Gyógyszertechnológiai Intézetének létrehozását és vezetését.

Intézetünk megalapítása szakemberek tekintetében

1. ábra: Az intézet megnyitó ünnepségén 2002-ben Lénárd László professzor úrral, az ÁOK akkori dékánjával

2. ábra: Prof. Dr. Fischer Emil előző dékán, Prof. Dr. Lénárd László akkori dékán, Prof. Dr. Szolcsányi János akkori szakvezető, jómagam és Prof. Dr. Szabó László a Farmakognózia intézet akkori igazgatója a tanszékfoglaló végi ünnepélyes koccintáskor

is jobban hasonlított a zöldmezős beruházásokhoz, mert a gyógyszertechnológus már abban az időben is hiányszakmának számított. Alkalmas szakembert az egyetemen, vagy a környéken nem, vagy alig lehetett találni, mert a Dunántúlon korábban ilyen jellegű oktatási-kutatási tevékenység nem volt. Újabb kihívást jelentett tehát, hogy egy új, korszerű szemléletű, tehetséges oktató-kutató szakember gárdát neveljünk fel, ami szintén hosszú éveket vett igénybe.

Az intézetben minden falnak, újonnan kialakított vagy áthelyezett helyiségnek, ajtónak, bútornak, eszköznek és műszernek saját története van, amit csak én és a legkorábban csatlakozott munkatársaim ismernek. Egységes és szakszerű rendezőelv alapján úgy kellett ezeket beleálmodni a korábbi helyiségekbe, a már létező terekbe, az intézetet megtervezni, megteremteni, kiválogatni és megvásárolni a szükséges berendezéseket, hogy funkcionálisan és harmonikusan illeszkedjenek egymáshoz, és a lehető legjobban szolgálják a létesülő intézet oktatási és kutatási tevékenységét.

A dolgok sokszor térben és időben is láncszerűen, egymásból következően követik egymást, ezáltal még

[1] A szerző a Pécsi Tudományegyetem Gyógyszertechnológiai és Biofarmáciai intézetének alapító igazgatójaként jegyzi a közleményt.

korábban nem tervezett területekre is elvetődhetünk, és újabb kihívások elé kerülünk. Az eredeti célkitűzést annyiban túl is teljesítettük, hogy a gyógyszertechnológia mellé még egy fontos gyógyszerészeti tárgyat vettünk fel, így intézetünk ma már a „*Gyógyszertechnológiai és Biofarmáciai Intézet*" nevet viseli. Ez egyelőre az első és egyetlen olyan egyetemi intézet Magyarországon, amely nevében és tevékenységében a XXI. század korszerű szemléletével kapcsolja össze ezt a két alapvetően fontos gyógyszerészeti diszciplínát. Ehhez kapcsolódóan szükségszerűvé vált a *gyógyszertechnológia* átgondolása, újraértelmezése, felfrissítése, egységes átalakítása, rendszerezése és továbbfejlesztése a korszerű biológiai (biofarmáciai és gyógyszerterápiás) irányban. Elkerülhetetlen volt a *biofarmácia*, mint új gyógyszerészeti diszciplína megfogalmazása is, helyének kijelölése a társtudományágak között, ami egy további új gyógyszerészeti tárgy, a *gyógyszeres terápia* létrejöttét is hivatott előkészíteni.

Egyes területeken a korszerű gyógyszerészeti szakmai könyvek megjelenése egyre sürgetőbb és megoldandó kérdéssé vált. Ennek a hiánynak a pótlására az utóbbi öt évben négy, részben monográfiaként, részben társszerzőkkel együtt írt szakmai könyv kiadására került sor. A pécsi hallgatók ma már magyar és egy angol nyelvű nyomtatott, valamint elektronikus könyvekből készülhetnek fel, de a könyvek iránt jelentős érdeklődés mutatkozik a határon belüli és határon túli egyetemek oktatói és hallgatói részéről is [1-4].

Az orvosihoz hasonlóan a gyógyszerészi pálya is hivatás. Fel kell erre is készíteni a hallgatókat, mert nem elegendő pusztán a szakmai tárgyak elsajátítása, jóval többre van szükség. Ez sem könnyű feladat, mert látható módon a hagyományokat nem tisztelő, azokat gyakran tudatosan romboló törekvések nem kedveznek igazán a hivatás gyakorlásának.

A tanár is folyamatosan tanul és vizsgázik, és az intézetvezetés is folyamatos odafigyelést, pontosítást, további finombeállításokat igényel. A hallgatók visszajelzései az oktatás minőségének fontos indikátorai, sokat tanulhatunk belőlük. Előadásainkon a hallgatók figyelmesen, érdeklődön vesznek részt. A gyakorlatokon is jó rájuk tekinteni. Derűsek, fiatalok, mosolygósak, tele reménységgel, bizakodással. Vizsgateljesítményük megfelelő, de ami a legfontosabb, hogy a legnagyobb vizsgán, a gyakorlatban is képesek helytállni. A végzésük utáni pozitív munkahelyi visszajelzések jelentik a legnagyobb elismerést számunkra.

3. ábra: Az első évfolyam

4. ábra: Az alapító tanárok az első avatáson Barthó Loránd, Dévay Attila, Szolcsányi János akkori szakvezető, Botz Lajos és Perjési Pál

A kutatás megszervezése csak az oktatás feltételeinek megteremtése után következhetett. A kényszerű fáziseltolódás miatti lemaradás sajnos az oktatói előmenetelben, a publikációk számában (ami fontos, de önmagában csak egyoldalú értékmérő lehet) jelenleg még megmutatkozik. A kutatási és oktatási tevékenység szimbiózisának megteremtése csak mára vált igazán lehetővé, és ez jelenti a jelenlegi erőfeszítések fő irányát is. Az intézeti kutatómunkák főbb típusai a „külső" (gyári, kutatóintézeti) vagy „belső" partnerekkel, egyetemi intézetekkel, klinikákkal együttműködve konkrét feladatok megoldása vagy alapkutatásként intézeti témaként végzett munkák. Ezek elsősorban különböző készítmények tervezését, konkrét gyógyszerterápiás, gyógyszer-adagolási feladatok megoldását jelentik. Az intézet műszerezettsége alapján a hagyományos hatóanyag-leadó rendszerek (pl. injekció, szemcsepp, tabletta, kapszula, kenőcs) mellett, elsősorban módosított hatóanyag-leadású (pl. gyors terápiás hatást biztosító efferveszcens vagy orodiszperz, nyújtott hatóanyag-leadású mikropelletek, gastroretentív úszótabletták, mukoadhéziós rendszerek, különböző bélszakaszokból felszívódó, vagy az egyes bélszakaszokban tervezett módon hatást kifejtő készítmények) kutatási-fejlesztési témáival foglalkozunk. Szívesen vállalunk fejlesztéseket nanotechnológiai témákban is.

A jövő nem kis részben olyan lesz, amilyennek ma megteremtjük. Úgy hiszem, hogy a létrehozott alapok garanciát adnak az elkövetkező évekre, amire biztosan lehet építkezni.

Mindent összevetve, nem számítanak igazán a megvalósítás korábbi nehézségei, botladozásai, aránytalanságai, a szükséges feltételek esetleges hiányosságai, hanem az a fontos, hogy intézetünk működik, és mind jobban beleilleszkedik a szakmai közéletbe.

Intézeti alapító előadásomban *Márai Sándort* idéztem. Éppen jó időben kaptam az üzenetet, a döntéshez szükséges végső megerősítést: *„Vigyázz arra, hogy ne mulaszd el a pillanatot, amely csak a te pillanatod, műved kivitelének végzetszerűen kijelölt időszaka. Kényelem, szöszmötölés, gyávaság, lustaság néha késleltetik feladatod kivitelét, noha szíved mélyén tudod jól, hogy az idő telítve van azzal, amit rajtad keresztül el akar mondani, s egy pillanatot sem mulaszthatsz, mert elmondja más helyetted, s nem úgy mondja el, ahogyan te jónak és igaznak hiszed. Tudományban, művészetben, irodalomban, közéletben vannak ilyen sürgető pillanatok, mikor egy igazság megérett és ki kell mondani. S ha úgy érzed, végzetesen éppen téged jelölt ki e feladatra a sors, ne késlekedj, mint a rossz színész, aki elmulasztja a jelenet végszavát.*
Nemcsak műved van, az idő is van. S az időn belül megvan a te pillanatod, melyet nem szabad elmulasztani.”

(*Márai Sándor: Füves könyv, A feladatról és a pillanatról*)

Az elmúlt tizenkét év távlatából a történtek szinte pillanattá zsugorodnak össze. Ennyire voltunk képesek, ennyi fért bele, amit úgy tűnik, a nemrégen idelátogató Akkreditációs Bizottság is pozitívan értékelt. Ez igazából már nemcsak az én pillanatom, hanem egyben a mi közös pillanatunk is, mert olyan belső és külsős oktatói-munkatársi közösségünk alakult ki, amely képes együttműködni, és alkalmas az intézet működtetésére.

Külön köszönet illeti † *Nyiredy Szabolcs* és *Szolcsányi János* akadémikusokat bíztatásukért, segítségükért, de köszönet jár azoknak a gyári és gyógyszertári kollegáknak is, akik támogatták az intézet kialakítását és máig hozzájárulnak fejlesztéséhez. Ez a kapcsolatrendszer további, értékes és fejlődésünket elősegítő együttműködési lehetőségeket tartogat számunkra.

Tudnunk kell tehát, hogy idő is van, amiről sokat nem, csak annyit tudhatunk, hogy múlik. Az intézeti vezetés átadásakor az egyik legfőbb tanulság számomra, hogy kellő hittel, szeretettel, kitartással, elszántsággal szinte minden, akár lehetetlennek látszó feladat is megoldható. Ha úgy érezzük, hogy a feladat ránk bízatott, nem szabad kitérni előle, mert talán mégsem az a legfontosabb, amit a magunk érvényesülésére, gazdagodására érhetünk el, hanem az, amit másoknak jó szívvel átadhatunk.

A létrehozás, a teremtés megtisztelő lehetősége, öröme semmivel sem pótolható, és ez a legnagyobb ajándék, ami örökre megmarad a számomra.

IRODALOM

1. *Dévay A., Antal I.*: A gyógyszeres terápia biofarmácia alapjai, Medicina, Budapest, 2009. – 2. *Takácsné Novák, K., Dévay A., Szabó-Révész P., Szökő É.*: Általános gyógyszerészeti ismeretek, Medicina, Budapest, 2011. – 3. *Dévay A.*: A gyógyszertechnológia alapjai, e-könyv, PTE, 2013. – 4. *Dévay A.*: Theory and Practice of Pharmaceutical Technology, e-book, PTE, 2013.

D é v a y, A .: ***My very moment***

The author's experience, professional and personal lessons are summarized, which were acquired during formulation of a new pharmaceutical institute created.

PTE ÁOK Gyógyszertechnológiai és Biofarmáciai Intézet, Pécs, Rókus u. 2. – 7630